

Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

Stichting Rookpreventie Jeugd
t.a.v. de heer F.S.A.M. van Dam, secretaris
Harmoniehof 65
1071 TD Amsterdam

Bestuursstaf

MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Datum **20 JULI 2015**
Onderwerp klacht over tabaksbeleid Ministerie van Defensie

Onze referentie
BS/2015013203

Afschrift
HDP
Dco
CDS

Geachte heer Van Dam,

Bij beantwoording datum
onze referentie en onder
vermelden.

Bij brief van 16 maart 2015 heeft de Nationale ombudsman de klacht van uw stichting doorgestuurd. U bent bestuurslid van de Stichting Rookpreventie Jeugd en de daaraan verbonden website TabakNee.nl. Namens deze stichting heeft u een klacht bij de Nationale ombudsman ingediend over het tabaksbeleid van het Ministerie van Defensie.

De Nationale ombudsman heeft op basis van titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht de klacht naar mijn ministerie doorgestuurd met het verzoek de klacht te behandelen. De Awb verplicht immers een burger of instantie om eerst een klacht in te dienen bij de betrokken overheidsinstantie, voordat deze een verzoek kan indienen bij de Nationale ombudsman.

Allereerst hecht ik er bijzonder belang aan op te merken dat het ministerie van Defensie zondermeer het standpunt van de rijksoverheid en de Stichting Rookpreventie Jeugd dat het gebruik van tabak zeer schadelijk is voor de gezondheid onderschrijft. Het ministerie van Defensie leeft het Nederlandse tabaksbeleid op alle defensielocaties in Nederland en op de locaties in het buitenland, voor zover Defensie daar zeggenschap over heeft, na. Op NAVO-bases in het buitenland gelden afwijkende regels en is de situatie als volgt.

In internationale verdragen worden douanevrijstellingen verleend aan NAVO-hoofdkwartieren, -onderdelen en buitenlandse strijdkrachten. Een belangrijk verdrag in dit verband is het Verdrag van Londen tussen de staten die partij zijn bij het Noord-Atlantisch Verdrag. Dit zogenaamde NAVO-status verdrag (Agreement between Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces) is nader uitgewerkt in bilaterale verdragen. In deze verdragen zijn de rechten en verplichtingen van partijen geregeld.

Het NAVO-status verdrag regelt de rechtspositie van de krijgsmachten die partij zijn bij dit verdrag. Zo garandeert artikel 2 dat de krijgsmacht, de civiele dienst, de leden daarvan en hun gezinsleden de wetten van de staat van verblijf dienen te eerbiedigen en zich dienen te onthouden van optreden in strijd met de geest van het verdrag.

Artikel 9 maakt het leden van de krijgsmacht of van de civiele dienst en hun gezinsleden mogelijk onder dezelfde voorwaarden als onderdanen van de staat van verblijf ter plaatse goederen te kopen voor eigen gebruik, en aldaar gebruik maken van diensten, waaraan zij behoefte hebben.

Artikel 4 regelt dat de krijgsmacht, proviand, materialen en andere goederen voor gebruik door haar civiele dienst en gezinsleden vrij van rechten kan invoeren.

Bestuursstaf

Datum

20 JULI 2015

Onze referentie

BS/2015013203

Het protocol on the Status of International Military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty (protocol van Parijs) regelt de rechtspositie van de internationale militaire hoofdkwartieren en van het personeel. Dit protocol is van toepassing op de geallieerde hoofdkwartieren op het, in het gebied van het Noord-Atlantische Verdrag gelegen, grondgebied van een staat welke partij is bij het protocol en op het militaire en burgerpersoneel van zodanige hoofdkwartieren en hun gezinsleden, wanneer dit personeel zich bevindt op een zodanig grondgebied voor de uitoefening van de dienst of, indien het de gezinsleden betreft, voor de uitoefening van de dienst van de echtgenoot of ouder.

Artikel 4 van het protocol bepaalt dat de rechten en verplichtingen uit het verdrag die toegekend zijn aan de staat van herkomst of aan de autoriteiten van die Staat ook toekomen en rusten op het desbetreffende algemene hoofdkwartier en de daaronder ressorterende verantwoordelijke autoriteiten.

De genoemde verdragen zorgen er voor dat Nederlandse militairen (en hun gezinsleden) die op basis van internationale verdragen naar het grondgebied van een andere partij gezonden worden, bepaalde zelfstandige rechten hebben. Deze rechten ontlenen zij rechtstreeks aan hun status. De staat van herkomst, in dit geval Nederland, heeft geen hier invloed op en geen zeggenschap over. Deze rechten zijn in lijn met de ter plaatse geldende wetgeving.

De NAVO kent dus in specifiek omschreven gevallen belastingvoordelen toe aan militair personeel van NAVO lidstaten en aan hun gezinsleden, indien zij buiten hun eigen lidstaat zijn geplaatst op een NAVO basis, hoofdkwartier of installatie. Dit zijn voordelen op het gebied van brandstof, alcoholhoudende drank en tabakswaaren. Deze belastingvrije producten zijn te koop in speciaal daartoe opgezette winkels, die beheerd worden door het gastland. Om toegang te hebben tot deze winkels moet de militair beschikken over een op naam gestelde pas. De groep pashouders beperkt zich tot de eerdergenoemde kleine groep militairen. Omdat het hier de soevereiniteit van het gastland betreft, kan Nederland geen afwijkend beleid maken aangezien dat in strijd zou zijn met de verdragsrechtelijke bepalingen.

Nederland heeft dus geen invloed op het beleid dat de NAVO hanteert ten aanzien van de bovenomschreven privileges. Bovendien betreft het hier privileges en geen verplichtingen om van de door de het gastland aangeboden faciliteiten gebruik te maken. De militair die voor dit soort privileges in aanmerking komt en zijn gezinsleden hebben in dit kader uiteraard allereerst een eigen verantwoordelijkheid. De defensiemedewerker hoeft natuurlijk geen gebruik te maken van het aanbod. Doet hij dat wel, dan betreft het hier een "eigen" keuze waar het ministerie van Defensie niet voor verantwoordelijk gehouden kan worden.

Tot slot stelt u dat het ministerie van Defensie er geen tabaksontmoedigingsbeleid op na houdt, bijvoorbeeld door het aanstellen van rookstop coaches. Ik hecht er belang aan u te melden dat Defensie binnen het Centraal Militair Hospitaal(CMH) een aparte polikliniek hiervoor heeft ingericht: de Rook-Stop-Poli. Speciaal hiervoor opgeleide medewerkers begeleiden de rokers volgens vaststaande richtlijnen. Alle militairen, dus niet alleen patiënten van het CMH, kunnen zich aanmelden bij deze poli. De persoonlijke situatie van de stopper wordt in kaart gebracht. Er wordt, afhankelijk van het huidige rookgedrag en de persoonlijke omstandigheden van de roker, een individueel stopplan opgesteld. Hierbij wordt gekeken naar de meest geschikte hulpmiddelen en worden vervolgafspraken gemaakt om de stopper te ondersteunen (onder andere coaching).

Omdat het ministerie van Defensie in het geheel geen invloed heeft op de aankoop van de "goedkope" rookwaar op buitenlandse militaire hoofdkwartieren, en beschikt over een Rook-Stop-Poli, kom ik tot het oordeel dat de klacht kennelijk ongegrond is. Om die reden werd ook van horen afgezien.

Tot slot informeer ik u dat u binnen een jaar na verzending van dit schrijven een verzoekschrift als bedoeld in artikel 9:18 Awb bij de Nationale ombudsman kunt indienen.

Hoogachtend,

De Minister van Defensie,
Voor deze,
De Secretaris-Generaal

Drs. E.S.M. Akerboom

Bestuursstaf

Datum

20 JULI 2015

Onze referentie

BS/2015013203